

Edessaskolan

Rektorn vid Edessaskolan

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Edessaskolan
i Botkyrka kommun

Tillsyn i Edessaskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Botkyrka kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Edessaskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 19 september 2012 och den 20 september 2012.

Fakta om skolan

Edessaskolan ligger i kommundelen Hallunda-Norsborg i Botkyrka kommun. Skolans lokaler är en uthyrd del av den kommunala Borgskolan. Huvudman för skolan är stiftelsen Bar Hebreus. Enligt beslut daterat den 4 april 2005 godkänner Skolverket Edessaskolan som en fristående skola i Botkyrka kommun (dnr 43-2004:1015). Av verksamhetsbeskrivningen som lämnades i huvudmannens ansökan framgår att Edessaskolan har en konfessionell inriktning. Under tillsynsbesöket uppger dock både rektorn och lärarna att skolan från och med hösten 2012 är icke-konfessionell. Efter tillsynsbesöket förtydligar huvudmannen att skolan har en konfessionell inriktning till slutet av läsåret 2012/13. Därefter är skolans inriktning icke-konfessionell.

Vid tillsynstillfället har skolan 102 elever fördelade på förskoleklass och åldershomogena klasser i årskurserna 1 – 3 samt en åldersblandad klass i årskurs 4-5. Skolans lärare är indelade i två arbetslag: förskoleklass och årskurserna 1-5. Skolans rektor är också arbetslagsledare för skolans arbetslag. Delar av elevernas undervisning, och då främst inom idrott och hälsa samt trä- och textilslöjd, bedrivs i Borgskolans lokaler.

Eftersom antalet elever i årskurs 3 på Edessaskolan är litet sammanställer Skolverket av statistiska skäl inte resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 3. I den dokumentation som inkommit till Skolinspektionen saknas en redogörelse för skolans måluppfyllelse på en skolövergripande nivå. Vid tillsynsbesöket bekräftas att Edessaskolan saknar en övergripande uppföljning av elevernas kunskapsresultat. Skolinspektionen kan således inte redogöra för elevernas kunskapsresultat.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att rektorn i Edessaskolan har en god kännedom om hur den dagliga verksamheten bedrivs i skolan. Flertalet intervjuade elever i Edessaskolan uppger att de trivs bra i skolan och med sina lärare. Tillsynen visar dock att det förekommer brister i skolans verksamhet.

Av tillsynen framgår att det i undervisningen förekommer konfessionella inslag. Skolans konfessionella inriktning medger konfessionella inslag i utbildningen, men inte i undervisningen. Vid tillsynen framkommer vidare att några bland skolans vuxna ibland har ett raljant och omilt förhållningssätt till eleverna. Eleverna saknar fullgod tillgång till elevhälsa och några av lärarna saknar utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Elevernas måluppfyllelse följs upp på individnivå, men i övrigt saknar skolan ett systematiskt och dokumenterat kvalitetsarbete. Personalen på fritidshemmet saknar i flertalet fall sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas utveckling och lärande stimuleras. Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Edessaskolan att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 3 maj 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Edessaskolan måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen är icke-konfessionell, liksom utbildningen i övrigt. Vid fristående skolor med konfessionell inriktning är deltagande i konfessionella inslag frivilligt.
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.

Motivering

Av skollagen framgår att undervisningen vid fristående skolor och fristående fritidshem ska vara icke-konfessionell. Utbildningen i övrigt vid fristående sko-

lor och fritidshem får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt.

Av verksamhetsbesöken samt intervjuer och samtal med elever och lärare framkommer att det på skolan förekommer konfessionella inslag i undervisningen, till exempel bön vid lektioner i modersmål. Eleverna berättar vidare att de ibland uppmuntras att läsa texter ur Bibeln när de till exempel blivit färdiga med ett arbete. Elevernas utsagor bekräftas av både lärare och rektorn. Vid tillsynstillfället har rektorn inte utarbetat ett gemensamt förhållningssätt avseende konfessionella inslag tillsammans med skolans lärare. Det är istället enligt rektorn upp till den enskilda läraren att utifrån sin tro bestämma mängden konfessionella inslag i undervisningen. Utöver detta är det enligt rektorn vårdnadshavaren som avgör om eleven ska delta vid bön eller kyrkobesök. Rektorn förtydligar vid faktagranskning att huvudmannen efter tillsynsbesöket tagit fram en blankett där vårdnadshavare uttryckligen ska ta ställning till om eleven ska delta i konfessionella inslag eller inte. Enligt rektorn uppmanar skolan vårdnadshavarna att samråda med sina barn och ta hänsyn till deras åsikter.

Enligt läroplanen för grundskolan ska lärarna samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.

Vid tillsynen framkommer att det finns vissa brister i samverkan inom och mellan Edessaskolans arbetslag. I samtal och intervjuer med elevhälsan, lärarna och fritidshemmets personal uppger flertalet att de inte samverkar med varandra särskilt ofta. Bland annat uppger lärarna att de sällan har gemensamma pedagogiska diskussioner. Delar av den intervjuade personalen uppger att de tycker det är en brist att arbetslagen inte samverkar med varandra när skolan är så liten. Bristerna i samverkan yttrar sig bland annat i att lärarna inte alltid vet vilka delar av kursplanen som deras elever redan gått igenom, vilka ämnesområden som andra lärare just nu tar upp i sin undervisning eller hur andra lärare gör när de bedömer elevernas kunskapsutveckling.

Vid intervju uppger rektorn att han inte helt delar bilden av bristande samverkan lärare emellan. Behovet av samverkan diskuteras vid gemensamma möten, och lärarna delar dessutom samma arbetsrum. Rektorn medger dock att lärarna inte på något systematiskt sätt samverkar. Vid faktagranskning uppger rektorn att arbetslaget för årskurs 1 – 5 fått uppdraget att regelbundet delge varandra de ämnesområden och moment de undervisar i. Av det underlag som kommit Skolinspektionen till del framgår dock inte om rektorn följer upp eller utvärderar effekten av detta uppdrag.

Av intervjuer med lärare och fritidspersonal samt verksamhetsbesök framkommer att samverkan mellan verksamheten vid fritidshemmet och den övriga skolverksamheten vid tillsynstillfället är begränsad. Vid faktagranskning uppger dock rektorn att skolan den 15 november 2012 genomförde ett övergri-

pande samverkansmöte vars fokus är att fastställa former och rutiner för samverkan mellan fritidshemmet och övrig skolverksamhet. Rektorn framhåller vidare att skolans rutiner bygger på att varje klasslärare har en resursperson i klassrummet som också jobbar på fritidshemmet. I både regelbundna möten och i löpande verksamhet har klasslärare och resursperson därmed möjlighet att planera gemensamma pedagogiska moment.

Av utredningen framkommer att det vid tillfället för tillsynen förekommer konfessionella inslag i undervisningen på skolan. Av tillsynen framkommer vidare att lärarna inte fullt ut samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och stiftelsen Bar Hebreus föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 6–7 §§ skollagen, Lgr 11 1, skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer.

Trygghet och studiero

Bedömning

Edessaskolan måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att det vid skolan och fritidshemmet genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Se till att skolan och fritidshemmet har rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att det för varje verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Av skollagen framgår att det är huvudmannens ansvar att se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring uppgivna kränkningar och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Enligt läroplanen ska skolan ha rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.

Flertalet elever i Edessaskolan som Skolinspektionen intervjuat eller samtalat med uppger att de trivs bra i skolan och med sina lärare. Dock framkommer det att det finns vissa vuxna på skolan som elever är rädda för. Dessa vuxna kan enligt eleverna ibland ta tag i dem på ett hårdhänt sätt eller uttrycka sig nedsättande. Elever uppger också att de vuxna på skolan ibland straffar dem genom att till exempel skicka ut dem ur klassrummet eller genom att förbjuda dem att under flera dagar eller veckor leka ute på rasterna. Vidare uppger några elever att det finns rastvakter ute på rasterna, men att det inte är säkert att de ingriper vid osämja eller bråk eleverna emellan. Några vuxna brukar säga till eleverna att de inte ska komma och skvallra utan att de själva får lösa sina konflikter. Flera elever påpekar att de i en sådan situation föredrar att söka upp skolans rektor, för då vidtar rektorn åtgärder. Elevernas erfarenheter av att bli dåligt bemötta av vuxna på skolan gäller särskilt vid verksamhet kopplad till modersmålsundervisningen och skolans fritidshem.

Företrädare för elevhälsan, flera intervjuade lärare och fritidspersonal uppger att det finns vuxna på skolan som har ett raljant och ibland hårdhänt bemötande av eleverna. Enligt de intervjuade finns en uppfattning bland vissa vuxna att eleverna bara lyder om de vuxna blir arga på dem och höjer rösten. Dessa vuxna kan då ibland uttrycka sig nedsättande om eleverna, till exempel genom att ironisera över dem, genom att straffa istället för att utreda vad som hänt eller genom glåpord på elevernas modersmål.

Flertalet intervjuade vuxna känner till skolans likabehandlingsplan, som diskuteras inom arbetslagen i början av varje läsår. De intervjuade känner också till att likabehandlingsplanen innehåller rutiner vid misstanke om att en vuxen kränkt en elev. Flera av de intervjuade uppger dock att skolan inte på ett systematiskt sätt diskuterat de vuxnas förhållningssätt till eleverna. Enligt dessa finns inget gemensamt förhållningssätt, och ingen diskussion om var gränsen går mellan kränkningar och till exempel rimliga åtgärder för att säkerställa studiero. Dessa vuxna uppger också att det är oklart vad som händer när en elev kränker en annan elev, till exempel i vilka fall de ska göra en anmälan till rektorn. Andra vuxna som Skolinspektionen samtalat med ger en annan bild och uppger att ett gemensamt förhållningssätt har diskuterats på skolan och att det är tydligt vilket förhållningssätt och vilka rutiner som gäller när det finns miss-tankar om att en elev upplever sig som kränkt.

Vid tillsynsbesöket bekräftar rektorn att skolan inte har några fastställda riktlinjer för hur de vuxna ska bemöta eleverna, men att de vuxna på skolan periodvis har pratat om detta. Rektorn uppger att han känner till att det finns enstaka vuxna på skolan som inte har ett förhållningssätt gentemot eleverna som är förenligt med skolans värdegrund. Rektorn har fört samtal med dessa vuxna

kring ett lämpligare förhållningssätt, och han är övertygad om att dessa vuxna inte menar något illa. Rektorn har också denna termin avsatt en särskild dag där han informerat om vad kränkningar är samt diskuterat rutiner och förhållningssätt gentemot eleverna.

Utöver detta har rektorn samtalat med elever som kommit till honom och klagat på de vuxnas bemötande. Enligt rektorn har han uppmanat eleverna att visa förståelse för att vissa vuxna under en övergångsperiod kan vara lite hårdhänta eller stränga, och att dessa vuxna måste få tid på sig att anpassa sig. Vid faktagranskning förtydligar rektorn att elevernas synpunkter handlade om att enstaka lärares undervisningsmetoder är för traditionella och svåra. Rektorn uppger att han diskuterat lärarens bakgrund med eleverna, men också vidtagit omedelbara åtgärder för att komma till rätta med den aktuella personalens beteende. Enligt rektorn omfattar åtgärderna till exempel handledning av en lärare, regelbundna samtal och rektorns närvaro i klassrummet.

Vid en intervju med en representant för huvudmannen efter tillsynsbesöket framkommer att huvudmannen inte delar Skolinspektionens bild av att det finns vuxna på Edessaskolan som bemöter eleverna på ett dåligt sätt. Huvudmannen uppger dock vid denna intervju att han kommer att uppmana rektorn att utreda frågan samt skapa en handlingsplan för att säkerställa att samtliga vuxna på skolan bemöter eleverna på ett bra sätt.

Vid faktagranskning uppger rektorn att följande åtgärder vidtagits på skolan. Rektorn har med anledning av de misstänkta kränkningarna och det negativa förhållningssätt som framkommit i Skolinspektionens tillsyn fört samtal om detta med skolans personal, och då särskilt skolans modersmåls lärare och fritidshemspersonal. Vidare har huvudmannen den 25 oktober 2012 sammankallat all personal till ett gemensamt möte. Enligt rektorn var syftet med mötet att klargöra ett korrekt bemötande och förhållningssätt från de vuxnas sida gentemot eleverna. Vid mötet diskuterades även rutiner för att anmäla, dokumentera, utreda och åtgärda vid misstanke om kränkande behandling. Enligt rektorn informerade huvudmannen också personalen om vilka disciplinära åtgärder som personalen får och inte får använda sig av enligt skollagen samt hur dessa ska dokumenteras. Mötet den 25 oktober följs enligt rektorn upp den 15 november 2012 samt vid elevrådsmötet den 22 november 2012. Utöver detta uppger rektorn vid faktagranskning att personalen under studiedagen den 5 november 2012 får kompetensutveckling om ledarskap i klassrummet genom en extern föreläsare. Avslutningsvis uppger rektorn vid faktagranskning att skolan arbetar med att ta fram en handlingsplan för att säkerställa att samtliga vuxna på skolan bemöter eleverna på ett bra sätt. Denna handlingsplan kommer enligt rektorn att följas upp på alla skolans större personalmöten.

Sammantaget konstaterar Skolinspektionen att rektorn i samband med faktagranskning redovisat ett stort antal vidtagna åtgärder för att förhindra och förebygga att vuxna på skolan bemöter eleverna på ett olämpligt eller kränkande sätt. De åtgärder som rektorn beskriver är både konkreta och aktiva. Skolinspektionen vill dock framhålla det angelägna i att huvudmannen även fortsättningsvis kontinuerligt följer upp och försäkras om att vidtagna åtgärder leder till att olämpligt beteende och kränkande behandling upphör. I samband med uppföljning av detta tillsynsbeslut i maj 2012 ombeds därför huvudmannen inkomma med en skriftlig uppföljning av de vidtagna åtgärderna och skolans handlingsplan.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling. Denna plan ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska vidare innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

För Edessaskolan finns en plan mot kränkande behandling för läsåret 2011/2012 som Skolinspektionen tagit del av. Planen beskriver det förebyggande arbetet, till exempel att skolan inleder varje läsår med "lära-känna-dagar" där eleverna till exempel deltar i värderingsövningar. Planen anger också rutiner vid eventuella kränkningar mellan elever samt mellan vuxna och elever. Däremot saknar planen en översikt över de åtgärder som skolan med utgångspunkt i sina kartläggningar avser vidta under det kommande året för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen saknar också en utvärdering av föregående års åtgärder. Planen mot kränkande behandling visar inte heller att den gäller för både förskoleklass, grundskolan årskurs 1-5 samt fritidshem. Varje verksamhet behöver synliggöras och åtgärder kopplas till respektive verksamhet.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i Edessaskolans arbete med trygghet och studiero. Rektorn måste följa upp och försäkra sig om att de åtgärder som skolan för närvarande genomför för att förebygga och förhindra kränkande behandling också leder till att kränkningarna upphör. Utöver detta förekommer brister i planen mot kränkande behandling som måste åtgärdas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen stiftelsen Bar Hebreus föreläggs vidta omedelbara åtgärder för att rätta till dessa brister.

Författning

6 kap. 6-8 §§ och 10 § skollagen samt Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden.

Särskilt stöd**Bedömning**

Edessaskolan måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Se till att det vid utredningen sker samråd med elevhälsan.

Motivering

Om det framkommer att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Vid utredning ska samråd ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Vid tillsynstillfället har Edessaskolan ett pågående och genomgripande utvecklingsarbete avseende särskilt stöd. Skolan har fastställt och följer rutiner för utarbetande av åtgärdsprogram. Från och med läsåret 2012/13 finns en specialpedagog anställd på Edessaskolan. Specialpedagogen handleder skolans lärare avseende innehåll och uppföljning av åtgärdsprogram. Av intervjuer med rektorn, lärarna och företrädare för elevhälsan framkommer dock att elevens behov ibland inte utreds skyndsamt. Dröjsmålet kan enligt de intervjuade bland annat bero på att det finns förhoppningar om att eleven trots allt kommer att klara kunskapskraven, på osäkerhet kring anledningen till elevens läs- och skrivsvårigheter eller på att föräldrarna motsätter sig en pedagogisk utredning.

Skolan har avtal med företaget Glömstapoolen för att säkerställa tillgång till skolsköterska, skolkurator, skolpsykolog och skolläkare. Skolsköterska finns på skolan ungefär en gång i månaden, och är också den som i samråd med rektorn bedömer om behov finns att kontakta kurator. Hittills har skolan endast kontaktat kurator vid ett tillfälle, då det förekom oro i en av klasserna. Enligt rektorn och företrädare för elevhälsan har Edessaskolan regelbundna elevvårdsmöten där rektorn och skolans specialpedagog alltid deltar. Vid elevvårdsmöten diskuteras bland annat utarbetande och uppföljning av skolans åtgärdsprogram. Utöver skolans specialpedagog närvarar ingen annan representant från elevhälsan vid dessa möten, till exempel kurator eller skolsköterska. Kurator, skolsköterska eller annan elevhälsorepresentant kontaktas heller inte vid något annat skede av utredningen inför utarbetande av åtgärdsprogram.

Sammantaget visar utredningen att det på Edessaskolan vid tillsynstillfället inte alltid förekommer samråd med medicinsk, psykosocial eller psykologisk kompetens vid utredning om särskilt stöd på det sätt som föreskrivs i skollagen. Detta är anmärkningsvärt, mot bakgrund av att både företrädare för elevhälsan och flera lärare påpekar att det finns elever på skolan vars bristande

måluppfyllelse och behov av särskilt stöd inte enbart kan tillgodoses med stöd av specialpedagogisk kompetens.

Vid faktagranskning framför rektorn att huvudmannen efter tillsynsbesöket bokat in regelbundna möten där företrädare för skolans leverantör av medicinsk, psykosocial och psykologisk kompetens samråder med skolans rektor och personal om det förebyggande elevhälsoarbetet. Rektorn uppger vidare vid faktagranskning att skolan beroende på elevens problematik i ett tidigt skede kommer att samråda med Glömstapoolen vid utredning om behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen konstaterar att rektorn i samband med faktagranskning inkommit med konkreta åtgärder för att säkerställa att elevernas behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Rektorn har vid faktagranskning också framfört att skolan efter tillsynstillfället tagit fram både rutiner och regelbundna mötes-tider för att säkerställa att samråd kan ske med alla kompetenser inom elevhäl-san. Skolinspektionen vill dock i detta sammanhang framhålla det angelägna i att huvudmannen även fortsättningsvis kontinuerligt följer upp och försäkrar sig om att vidtagna åtgärder leder till att elevernas behov tillgodoses.

Av tillsynen framkommer att skolan inte alltid skyndsamt utreder elevens be-hov av särskilt stöd. Utöver detta sker inte samråd med elevhälsan. Verksam-heten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen stiftelsen Bar Hebreus föreläggs åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8 § skollagen.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Edessaskolan måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom be-dömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insat-ser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt ut-vecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ge om-dömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I den individuella utvecklingsplanen ska

det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Individuella utvecklingsplaner utarbetas för alla elever i Edessaskolan. I de individuella utvecklingsplaner för läsåret 2011/2012 som Skolinspektionen tagit del av saknas dock skriftligt omdöme helt i flera ämnen. I flertalet fall bedöms elevernas måluppfyllelse endast i matematik, svenska och engelska. Kopplingen till kunskapskraven är inte heller tydlig i de individuella utvecklingsplanerna. Vidare framgår inte alltid vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Exempelvis förekommer allmänna omdömen som "träna hårt" eller omdömen utan koppling till läroplanen som "vara mer seriös på lektioner" eller "tala i lägre ton/lågmäld".

Rektorn bekräftar vid intervju att detta är ett utvecklingsområde för skolan. Vid faktagranskning framhåller rektorn att skolan efter tillsynen inlett ett arbete för att säkerställa att skolans individuella utvecklingsplaner innehåller skriftliga omdömen i alla ämnen och beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. Vid faktagranskning framhåller rektorn också att skolans lärare via telefonsamtal, e-post och personliga möten kontinuerligt informerar vårdnadshavare om deras barns kunskapsutveckling.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att det finns brister i skolans individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen. Verksamheten uppfyller därför inte författningarnas krav och huvudmannen stiftelsen Bar Hebreus kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Edessaskolan måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Säkerställa att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn tar ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av skolans rektor. Enligt läroplanen ska rektorn se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten inriktas mot de nationella målen.

Vid samtal och intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och att skolan för närvarande bygger upp nya rutiner för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Tillsynen visar dock att det vid tillsynstillfället finns brister i det pedagogiska ledarskapet vid Edessaskolan. Av samtal och intervjuer med lärarna, rektorn och företrädare för elevhälsan framkommer till exempel att systematiska diskussioner om utveckling av utbildningen sällan förekommer på skolan. Endast begränsade diskussioner har förts om innehållet i elevernas individuella utvecklingsplaner eller om utvärdering av den egna undervisningen, och föreslagna åtgärder har inte följts upp. Rektorn uppger att rutiner inom och mellan skolans arbetslag avseende utvärdering av undervisningen eller för att följa upp elevernas måluppfyllelse är under framtagning. Huvudmannen, rektorn och lärarna följer till exempel enligt rektorn upp förändringar i styrdokument via Skolverkets hemsida. Utöver detta uppmanar både huvudmannen och rektorn personalen till kompetensutveckling genom till exempel föreläsningar och seminarier. Rektorn uppger dock vid både intervju och vid faktagranskning att detta arbete i vissa delar ännu är ett utvecklingsområde på skolan.

Enligt skollagen ska rektorn ta ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet ska bestå av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen för utbildningen uppfylls. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Tillsynen visar att Edessaskolan saknar uppföljning av elevernas kunskapsresultat på övergripande skolnivå. Skolinspektionen har tagit del av rektorns verksamhetsberättelse samt skolans skriftliga rutiner kring systematiskt kvalitetsarbete. I dessa ingår ingen sammanställning av skolans måluppfyllelse. I dokumentationen görs heller ingen sammanställning eller analys av resultaten över tid, i alla ämnen eller utifrån olika elevgrupper, exempelvis flickor och pojkar. Systematiskt kvalitetsarbete kopplat till skolans fritidshem samt rutiner

för att involvera fritidshemspersonalen i skolans kvalitetsarbete saknas också. Eftersom det saknas en skolövergripande uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat saknar skolan och fritidshemmet också fullständiga förutsättningar för att utveckla utbildningen samt vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

Av intervjuer med rektorn och lärarna samt av rektorns verksamhetsredogörelse framkommer att skolan regelbundet följer upp elevernas kunskapsresultat på individnivå. Vare sig rektorn eller de lärare som Skolinspektionen samtalat med har dock någon klar bild över hur elevernas kunskapsresultat ser ut på en skolövergripande nivå. Enligt flertalet intervjuade lärare, företrädare för fritidshemmet samt elevhälsan har det inte förts några gemensamma diskussioner om elevernas samlade kunskapsresultat. Vid samtal med rektorn framkommer att han är medveten om att skolan saknar ett systematiskt kvalitetsarbete, och att detta är ett utvecklingsområde för skolan.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att det finns brister i skolans pedagogiska ledning och kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen stiftelsen Bar Hebreus föreläggs avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar.

Personalkompetens

Bedömning

Edessaskolan måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att de lärare som används har utbildning för den undervisning de ska bedriva.
- Se till att endast lärare som uppfyller skollagens kriterier är anställda utan tidsbegränsning.
- Se till att det i fritidshemmet används lärare eller förskollärare som har utbildning för den undervisning de bedriver och därutöver annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas utveckling och lärande stimuleras.
- Se till att lärare och annan personal i fritidshemmet har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för fritidshemmen.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva. Endast lärare som uppfyller skollagens kriterier får anställas utan tidsbegränsning. För lärare som har anställts före den 1 juli 2011 gäller 1985 års skollag samt lag om införande av skollagen. Enligt 1985 års skollag är huvudmannen skyldig att använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva.

I Edessaskolan arbetar personal som är anställda både före och efter den 1 juli 2011. Skolan har inkommit med en lista över den personal som arbetar i skolan där det framgår vilken utbildning lärarna har och i vilka ämnen de undervisar. Utifrån skolans egen personallista samt intervjuer kan Skolinspektionen konstatera att det i skolan finns några lärare som huvudsakligen undervisar i ämnen som de inte har utbildning för. Det gäller exempelvis ämnen som engelska, musik och bild. Det finns även lärare som undervisar i de yngre årskurserna, trots att de saknar utbildning för detta. Utöver detta finns enstaka tillsvidareanställda lärare i skolan som saknar pedagogisk högskoleexamen.

Vid faktagranskning uppger rektorn att endast behöriga lärare anställs vid nyrekryteringar. Rektorn uppger också att skolan har en kompetensutvecklingsplan för befintlig personal som bland annat omfattar möjlighet att få behörighet genom Lärarlyftet.

Av skollagen framgår att lärare eller förskollärare som har utbildning för den undervisning de bedriver ska användas i fritidshemmet. Därutöver ska det i fritidshemmet användas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas utveckling och lärande stimuleras.

Edessaskolan har inkommit med en lista över den personal som arbetar i skolan där det framgår vilken utbildning personalen har. Av insänd dokumentation och intervjuer med personalen, rektorn och huvudmannen framkommer att fritidshemmets personal i flertalet fall saknar utbildning för den undervisning de bedriver i fritidshemmet. Enstaka lärare på skolans fritidshem har pedagogisk högskoleexamen. I övrigt saknas dock personal med en utbildning eller erfarenhet inriktad mot stimulans av elevernas utveckling och lärande, till exempel barnskötare eller fritidsledare. Rektorn uppger vid faktagranskning att en personal ur fritidshemmet påbörjar utbildning till fritidspedagog vid Södertörns högskola under våren 2013.

Vid intervjuer och samtal med fritidspersonal, lärare och rektorn framkommer att personalen i fritidshemmet i vissa fall saknar nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för fritidshemmen. Personal vid fritidshemmet uppger vidare att de känner sig osäkra på läroplanens krav gällande fritidshemmets verksamhet, exempelvis arbetet för att motverka traditionella könsmönster.

Rektorn bekräftar vid intervju att fritidshemmets personal inte alltid arbetar medvetet för att motverka traditionella könsmönster.

Vid faktagranskning uppger rektorn att fritidshemmets personal inför varje läsår får ta del av övergripande mål och riktlinjer för fritidshemmet. Dessa mål och riktlinjer följs därefter enligt rektorn upp under året. Rektorn framhåller att majoriteten av fritidshemmets personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för fritidshemmen, men att det finns enstaka vuxna på fritidshemmet för vilka detta är ett utvecklingsområde.

Av utredningen framgår att all personal vid skolenheten inte har utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen stiftelsen Bar Hebreus föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 3 § 1985 års skollag och 33 § lag om införande av skollagen samt 2 kap. 13-15, 17-20 och 34 §§ skollagen.

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Edessaskolan måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna och de som avser att påbörja utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att det för eleverna finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklasserna ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Av tillsynen framkommer att eleverna på Edessaskolan saknar tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Vidare uppger rektorn vid intervjun att eleverna i årskurs 5 detta läsår inte fått information om val av modernt språk. Vid faktagranskning uppger rektorn att Edessaskolan efter tillsynstillfället påbörjat ett samarbete med andra fristående skolor i kommunen för upphandling av pedagogiska tjänster avseende vägledning och yrkesval.

I skollagen anges att det ska finnas elevhälsa för eleverna i grundskolan och att den ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Vidare framgår att för medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska vara förebyggande och hälsofrämjande samt stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Från och med läsåret 2012/13 finns en specialpedagog anställd på Edessaskolan. Skolan har avtal med företaget Glömstapoolen för att säkerställa tillgång till skolsköterska, skolkurator, skolpsykolog och skolläkare. Skolsköterska finns på skolan ungefär en gång i månaden, och är också den som i samråd med rektorn bedömer om behov finns att kontakta kurator. Hittills har skolan endast kontaktat kurator vid ett tillfälle, då det förekom oro i en av klasserna. Eleverna har ingen möjlighet att självständigt söka kontakt med kurator. Glömstapoolen erbjuder elevernas vårdnadshavare en mailadress och ett telefonnummer de kan kontakta om de har några frågor. Det finns dock enligt rektorn och elevhälsan en ovilja bland elevernas vårdnadshavare att använda sig av elevhälsan, vilket ibland fördröjer eller försvårar skolans insatser för enskilda elever. Det finns inte heller några regelbundna möten som elevhälsan medverkar i som till exempel rör elevhälsans förebyggande arbete eller samråd om elevers olika behov av stöd.

Vid faktagranskning uppger rektorn att skolan vidtagit följande åtgärder. Rektorn har bland annat bokat in regelbundna möten med huvudmannens leverantör av kompetenser inom elevhälsa. Rektorn, skolans specialpedagog och berörda lärare närvarar vid dessa möten. Efter tillsynsbesöket har också rektorn kontaktat en kurator som under november 2012 besökte skolan för att träffa eleverna och informera dem om kurators verksamhetsområde. Efter det inledande besöket avser rektorn att kuratorn en gång i månaden har en fast tid på Edessaskolan från och med vårterminen 2013, i syfte att eleverna har möjlighet att träffa kuratorn utifrån sina egna behov.

Skolinspektionen konstaterar att rektorn i samband med faktagranskning redovisar ett antal åtgärder för att säkerställa elevernas och personalens tillgång till samtliga kompetenser inom elevhälsan. De åtgärder rektorn beskriver är både konkreta och aktiva. Skolinspektionen vill dock framhålla att det är angeläget att huvudmannen även fortsättningsvis kontinuerligt följer upp och försäkrar sig om att vidtagna åtgärder leder till att skolans elever har tillgång till elevhälsa enligt författningarnas krav.

Sammanfattningsvis framkommer att eleverna saknar tillgång till studie- och yrkesvägledning samt elevhälsa på det sätt som författningarna föreskriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen stiftelsen Bar Hebreus föreläggs att vidta åtgärder för att rätta till bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen, 2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Edessaskolan en anmärkning.

Edessaskolan ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 3 maj 2013.

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan samt fritidshemmet har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.

Motivering

I skollagen och läroplanerna regleras elevernas rätt till inflytande. Enligt skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten och anpassas efter elevernas ålder och mognad. I läroplanerna anges bland annat att lärarna ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Tillsynen visar att det vid Edessaskolan skola finns vissa brister vad gäller elevernas möjligheter till inflytande. I skolans verksamhetsberättelse för läsåret 2010/11 anges bland annat att "våra pedagoger ständigt är vaksamma och lyhörda för nya idéer och vardagsuppfattningar samt tar hänsyn och stimulerar dessa utifrån ett demokratiskt perspektiv". Skolan har dock ingen planering för över hur lärarna ska arbeta för att utformningen av elevinflytande ska kunna öka med stigande ålder och mognad.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns vissa brister i elevernas möjligheter till inflytande vid Edessaskolan skola. Utformningen av inflytandet finns inte redovisat i planeringen av skolans verksamhet och det framgår inte heller hur inflytandet ska kunna öka med stigande ålder och mognad. Eftersom eleverna i övrigt bedöms ha möjligheter till reellt inflytande över utbildningen bedöms bristen som mindre allvarlig. Huvudmannen stiftelsen Bar Hebreus tilldelas därför en anmärkning.

Författning

1 kap. 10 § och 4 kap. 9 § och 14 § skollagen samt Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande.

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen (2010:800).

Handläggningsrutiner**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Se till att skolan har fungerande rutiner gällande anmälningsskyldighet till socialnämnden.

Motivering

Enligt skollagen, med hänvisning till 14 kap. 1 § socialtjänstlagen, finns en skyldighet att anmäla till socialnämnden om ett barn kan behöva nämndens skydd.

Av utredningen framkommer att Edessaskolan vid tillfället för tillsynsbesöket inte har fungerande rutiner gällande anmälningsskyldighet till socialtjänsten. Flertalet intervjuade lärare samt företrädare för elevhälsan uppger att de flesta vuxna på skolan känner till att det finns en generell anmälningsskyldighet, men att skolans rutiner för anmälningar till socialtjänsten är otydliga. Vid enskild lärares oro för ett barn är det till exempel oklart för personalen vem läraren ska vända sig till och vem som ansvarar för att en anmälan görs.

Flera intervjuade lärare, rektorn samt företrädare för elevhälsan påpekar att det i många fall finns nära familje-, arbets- och vänskapsband mellan elevernas föräldrar och personal på skolan. Det finns en medvetenhet på skolan att dessa nära band medför en risk att eventuella anmälningar dröjer eller inte alls görs, av hänsyn till de vuxnas inbördes relationer. Personalen på skolan har dock inte på ett systematiskt sätt diskuterat lämpliga rutiner och förhållningssätt i situationer där socialnämnden kan behöva ingripa för ett barns skydd. Både rektorn och lärarna framhåller att skolan alltid har barnens bästa i fokus, till exempel då skolan trots att föräldrarna motsätter sig det bedömer att en elev behöver utredning av psykolog.

Vid faktagranskning uppger rektorn att huvudmannen vid ett möte med all personal på skolan den 25 oktober 2012 informerat om gällande lagar och föreskrifter vad gäller anmälningsskyldigheten. Utifrån detta har skolans ledning

enligt rektorn därefter utvecklat rutiner avseende anmälningsskyldighet till socialtjänsten. Frågan om anmälningsskyldighet följs enligt rektorn också upp på ett möte den 15 november 2012, då all personal närvarar.

Tillsynen visar att det vid tillsynstillfället finns brister i skolans rutiner gällande anmälningsskyldighet till socialtjänsten. Då huvudmannen stiftelsen Bar Hebraeus och rektorn vidtagit omedelbar rättelse avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Författning

29 kap. 13 § andra stycket skollagen, 2 kap. 31–33 §§ skollagen.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningsjurist Ingrid Brännare samt undervisningsråd Elisabeth Ritchey.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Ylva Johnsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).